

A Magyarok Világszövetségének megújulásáért • Hazai és külföldi értelmiségiek kollektív nyilatkozata

Hazai és külföldi értelmiségiek, közöttük a szóránymagyarság kiemelkedő képviselői javaslatot nyújtottak át az Országgyűlésnek a Magyarok Világszövetsége megújítására. A benyújtott közös nyilatkozatot három földrész több mint ötven személyisége írta alá. A nyilatkozat szövege közli, hogy akciójuk és a magyar–szlovák, valamint a magyar–román alapszerződés ügye között semminemű összefüggés nincs (a nyilatkozat elkészítésének dátuma 1995. 01. 20.).

Sajnálattal és aggodalommal kell megállapítanunk, hogy a Magyarok Világszövetsége az 1990-es rendszerváltás óta sem felel meg hivatásának: továbbra sem az összmagyarságot tömörítő, pártokon kívül és felül álló reprezentatív szervezet, nem a 15 milliós magyarság, hanem – nevét meghazudtolva – egyetlen politikai irányzat "világszövetsége". Ez az irányzat, amely Magyarországon elvesztette a nemzet többségének bizalmát, a maga behatárolt világnézetén kívül semmilyen más felfogást nem tűr meg maga mellett.

Míg a mai Magyarország demokratikus ország lett, a Magyarok Világszövetségében nyoma sincs a demokráciának. Feltámadt benne a személyi kultusz, az úgynevezett választásoknak előzetes elrendezése, az esetleges ellenvélemények "előrelátó" kiküszöbölése. Kongresszusának, küldöttközgyűlésének delegátusait nem alulról választják, hanem felülről, olyan feltételek alapján válogatják össze, amelyek biztosítják azoknak a lehetőleg egyhangú "megválasztását" vagy tisztességükben való megerősítését, akik a válogatást végezték.

Senki sem jellemezte világosabban és tömörebben a fennálló helyzetet, mint a magát a világszövetség "testvérszervezet"-ének tekintő Anyanyelvi Konferencia mozgalom elnöke: "...a világszövetség 1992-es átalakulásának következményei, mindenekelőtt ami az úgynevezett magyarországi régió felállítását és vezetését illeti, véleményünk szerint nem felelnek meg igazán azoknak a követelményeknek, amelyek a szervezet valóban fontos nemzetpolitikai feladatából és egyetemes küldetéséből adódnak. A világszövetség magyarországi tagozatát a magyar szellemi élet átfogó szerveire és minőségi intézményeire kellett volna felépíteni, azaz a Magyar Tudományos Akadémiát, az egyetemi és főiskolai tanácsokat, a hazai alkotó értelmiség szakmai szervezeteit (az írószövetséget, az újságíró-szövetséget, a képzőművész-, színházi, filmes, zenei szövetségeket), az egyházi szervezeteket kellett volna megszólítani és bázisul választani. Ehelyett politikai szervezetek, illetve országos tekintély és hatékonyság nélküli, efemer szervezetek és álszervezetek kaptak a magyarországi tagozat felépítésénél vezető szerepet és kizárólagosságot. Ennek következtében kapott ez a tagozat félreérthetetlenül pártpolitikai színezetet, s ennek következtében léphettek fel a tagozat, illetve a világszövetség nevében olyanok, akik kijelentéseikkel csak diszkreditálni voltak képesek a kívánatos átfogó és egyetemes összmagyar stratégiát." (Pomogáts Béla, Magyar Nemzet, 1994. november 8.)

Ami a kisebbségben élő magyarságot illeti, ahogy ezt az 1994. őszi közgyűlés megmutatta: azok a kisebbségi szervezetek és vezetők, akik a világszövetség elnökével nem, vagy nem mindenben értettek egyet, még csak szóhoz sem juthattak.

Nem kevésbé elfogadhatatlan a helyzet a nyugati magyarság szempontjából sem: a magyar nemzetnek hírt – nem egyszer világhírt – szerzett kiemelkedő egyéniségekkel, Nobel-díjasokkal, akadémikusokkal, írókkal, művészekkel, tudósokkal, gazdasági kiválóságokkal – ritka kivételektől eltekintve – a Magyarok Világszövetségének nincs kapcsolata. Ennek hiányában a világszövetségnek legkisebb esélye sincs arra – aminek pedig egyik legfontosabb feladatának kellene lennie –, hogy a Nyugat közvéleményét a magyarság érdekében befolyásolni tudja. Az a klikk, amelyik jelenleg a vezetést kezében tartja, erre teljességgel alkalmatlan.

Ugyanakkor a világszövetség egyik alelnökének levele, amelyet Csoóri Sándor elnökhöz intézett, és amelynek bő kivonata a legnagyobb példányszámú nyugati magyar újság, a Nemzetőr 1994. decemberi számában jelent meg, megengedhetetlen anyagi szabálytalanságok hosszú sorára mutat rá: a funkcionáriusok felesleges utazgatásainak finanszírozására, egy vagyonkezelő kft. zavaros, alapszabály-ellenes alapítására, a milliárdokat érő új és régi székház ügyeinek egyetlen személyre való, kizárólagos hatáskörű átruházására (idézet a levélből: "...Te, Sándor, június 29-én aláírtad az alapító okiratot, miszerint Timkó Ivánt kizárólagos hatáskörrel és tulajdonosi képviseléssel ruházod fel a milliárdokat érő új és régi székházaink ügyében."), az elnökség előzetes jóváhagyása nélkül ötéves időtartamú szerződések megkötésére stb.

A számlavizsgáló bizottság tagjai (Pallavicini Károly, Melczer Aladár, Ara Yeretjian) feltárták azt, hogy 60 millió forintot szabálytalanul kölcsönzött az MVSZ a Religion Kft.-nek. Válaszként Pallavicini Károlyt etikai bizottság elé citálták, és felszólították, hogy mondjon le, amit ő megtagadott.

Az MVSZ 1993/94-ben 200-200 millió forintos költségvetési támogatást kapott, 1995-re pedig 180 milliót. Ennek ellenére, ha kisebbségi magyar szervezetek vagy szerkesztőségek anyagi támogatásért fordultak az MVSZ-hez, szinte mindig azt a választ kapták, hogy támogatást az Illyés Alapítványtól lehet kérni. Mi történt a milliókkal, mire fordították? Az ország súlyos anyagi helyzetével alapvetően összeegyeztethetetlen, hogy az a szervezet, amelyik a Magyarok Világszövetségének nevezi magát, a közismerten nehéz anyagi körülmények között élő magyarországi lakosság adójából – pazarló módon – százmilliókat költsön, közhasznú kiadásokon kívül, önmagára és felduzzasztott bürokratikus apparátusára.

Mindent összevetve: kérjük a magyar országgyűlést, amely költségvetési támogatással a Magyarok Világszövetségének működését anyagilag biztosítja, gyökeresen gondolja át a világszövetség a nemzet szempontjából fontos céljait és tevékenységét, vitassa meg annak erkölcsi feladatait, soraiban a demokrácia alkalmazásának előírásait, és tisztázza anyagi helyzetét, valamint a szükséges forrásfelhasználási és -ellenőrzési előírásokat. A Magyarok Világszövetsége csak akkor töltheti be hivatását, ha az ország határain belül és kívül élő magyarságnak valóban reprezentatív szervezetévé alakul át, apparátusát minimálisra csökkenti, minél tekintélyesebb, áldozatkész, munkájukat önzetlenül felajánló vezetőkre és tagokra támaszkodik, az össznemzeti érdekek szolgálatában újrafogalmazza stratégiáját (összhangban a Határon Túli Magyarok Hivatalával), és azt maximális takarékossgal igyekszik végrehajtani.

1995. január 20.

A nyilatkozat aláírói a következők:

Ágoston Vilmos író, újságíró/Budapest; Beke Kata ny. tanár, író, v. országgyűlési képviselő/Budapest; Benkő Zoltán közgazdász/München, Németország; Bethlendi György/Toronto, Kanada; Bódi László professzor, Monash Egyetem/Melbourne, Ausztrália; Bódi Marianne egyetemi docens, a Victoria Egyetem tanára/Melbourne; Bodor Pál író, újságíró/Budapest; Cs. Gyimesi Éva filológus, kritikus, egyetemi tanár a Babes-Bolyai egyetemen/Kolozsvár; Cser Ferenc dr., tudományos kutató, a kémiai tudomány doktora/Ausztrália; Donáth László evangélikus lelkész, országgyűlési képviselő/Budapest; Egri György író, újságíró, szerkesztő/Budapest; **Eörsi István** író/Budapest; Faludy György költő/Budapest; Faragó Béla a Versaillesi Adminisztratív Bíróság alelnöke/Párizs, Franciaország; Fejtő Ferenc író, történész, a Francia Becsületrend lovagja/Párizs; Fejtő Rose festőművész/Párizs; Gál András szobrászművész/Précý, Franciaország; Gergely Tamás író, szerkesztő/Hässelby, Svédország; Györffy Miklós újságíró/Budapest; Halász Péter író, újságíró, a SZER v. munkatársa/München; Handi Péter költő, publicista/S. Caulfied, Ausztrália; Háy Gyuláné Majoros Éva dramaturg, író/Locarno, Svájc; Hidegkúti Béla, író, szerkesztő/Belgrave, Ausztrália; Jancsó Miklós filmrendező/Budapest; Karátson Endre író, a lille-i egyetem irodalomtörténeti tanára/Lille, Franciaország; Kemény István szociológus/Budapest; Kende Péter politológus, az MTA külső tagja, a Magyar Füzetek c. folyóirat v. szerkesztője/Budapest–Malakoff, Franciaország; Kenedi János irodalomkritikus, a Nyilvánosság Klub ügyvivője/Budapest; Kerényi Magda kritikus, esztéta, Kerényi Károly professzor özvegye/Ascona, Svájc; Kiss Éva/New York, USA; Kövesdi Pál műkereskedő, galériatulajdonos/New York; Krencsey Mariann színművésznő/New York; Lőcsei Pál szociológus, újságíró/Budapest; Lővy Katalin a melbourne-i La Trobe egyetem tanára/Melbourne; Magos Gábor agrármérnök, ny. gazdasági igazgató/Dübendorf, Svájc; Magos Gáborné Gimes Judit ny. főtisztviselő, az 1956 után kivégzett Gimes Miklós húga/Dübendorf; Méray Tibor író, újságíró/Párizs; Murányi Gábor újságíró/Budapest; Nagy Csaba író, okl. gépészmérnök, mérnök-közgazdász/ Zürich, Svájc; Nagy Ernő gyáros, az '56-os emlékbizottság szóvivője/Giromagny, Franciaország; Nagy Pál költő, képzőművész, a Magyar Műhely c. folyóirat alapítója/Párizs; Nemes Gyula dr. nőgyógyász főorvos/New York; Papp Tibor költő, képzőművész, a Magyar Műhely c. folyóirat alapítója/Párizs; Pernecky Géza művészettörténész, képzőművész, író/ Köln, Németország; Simon András dr. /Largo, USA; Szabó Zsuzsa a Franciaországi Emberi Jogok Magyar Ligájának titkára, Szabó Zoltán író özvegye/Párizs; Tibori Szabó Zoltán a Szabadság c. napilap főszerkesztője/ Kolozsvár; Ungvári Tamás, filológus, író, a Nyilvánosság Klub ügyvivője/ Budapest; Vass Vilmos újságíró, a SZER v. munkatársa.

Eörsi István aláírásához a következő állásfoglalást kívánja hozzáfűzni:

A diagnózissal, amelyet A Magyarok Világszövetségének megújulásáért című kollektív nyilatkozat megfogalmaz, egyetértek, de nem osztom derűlátását, mely azt sugallja, hogy ez a szervezet jóakarátú emberek buzgalmának folyamánaképpen megújítható. Jelenlegi formájában a Magyarok Világszövetsége jelentékeny anyagi eszközökkel és befolyással rendelkező hatalmi-ideológiai központ, melynek még a mindenkori magyar kormánytól is sikerült függetlenítenie magát. Megújulására csak akkor nyílna némi esély, ha a kormány vagy az Országgyűlés szigorú vizsgálatnak

vetné alá – főként pénzügyi-gazdálkodási szempontból – eddigi tevékenységét. Erre azonban a várható vádaskodásoktól tartva, a kormányzó pártok sajnálatos módon nem mutatnak hajlandóságot.

Aláírásum a kollektív nyilatkozat végén csak ennek az egyéni nyilatkozatnak az egyidejű publikálása esetén érvényes.

Kántor Lajos filológus, a kolozsvári Korunk c. folyóirat főszerkesztője, a közös nyilatkozat elolvasása után az alábbi egyéni nyilatkozatot juttatta el annak szóvivőjéhez:

Kérdeznek innen-onnan a világszövetségről. Én még 1991 végén, az előkészítő tanácskozáson, majd 1992 augusztusában, a világkongresszus első napján megpróbáltam elmondani véleményemet arról, hogy mit várnék el a Magyarok Világszövetségétől, hogyan távolodhatna például a Délibáb utcától (mellette van ugyanis Budapesten a Benczúr utca, ott a jelenlegi székház), s válhatna valóban a bárhol élő magyarok közös képviselő szervezetévé. Az első alkalommal még szót lehetett kapni, 1992 nyarán már csak a választás, a helyek elosztása volt fontos. Azóta csak (viszonylagos) távolból figyelem, mi történik a szomszédban – az Anyanyelvi Konferencia (a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága) ugyanis szintén a Benczúr utcában működik, egy fedél alatt.

Ha csupán a Duna Televízió javuló, olykor nagyon jelentős adásai – egyáltalán léte – felől nézem, akkor a világszövetség kezdeményező dicséretét zenghetném (a szükséges bírálatokkal persze). Egyéb szakmai kezdeményeit hasonlóan pozitívnak vélem, legfeljebb nem mindig eléggé átgondoltaknak, előkészítetteknek – épp szakmailag. Amit viszont változatlanul nem tudok elfogadni: a nyilatkozatok ellenére érvényesülő egyoldalúságát, s azt, hogy számomra ismeretlen emberek egyszerre felfedezték a maguk számára (a maguk hasznára?) az ügyet, és kizárólagos hatalmat szeretnének gyakorolni magyarság-kérdésben. Ez szerintem az elnök tekintélyét rontja, költészetével, esszéivel megszolgált hírnevét csorbítja, kétséget támaszt egyesekben az egész világszövetséget illetően. Nem tudok hozzászólni gazdasági vonatkozású kérdésekhez, de biztos vagyok benne, hogy az átvilágíthatóság, az átvilágítás ezen a téren nem utolsósorban erkölcsi alapkövetelmény.

Kolozsvár, 1995. február 5.

A világszövetség válasza

A Magyarok Világszövetségének sajtószolgálat a nyilatkozat ismeretében az alábbi választ juttatta el szerkesztőségünkhöz:

A "kollektív nyilatkozat" – Nagy Csaba munkája – ismert volt már az év elején a Magyarok Világszövetségében. Eljuttatták hozzánk azok a határon túl és szórványban élő magyarok, akik bíznak a Magyarok Világszövetségének választott vezetőiben, és pontos értesülésekkel rendelkeznek a szervezet működéséről. Tehát a Magyar Hírlap által közölt írás csak alkalom a válaszadásra.

Sajnálatosnak tartjuk, hogy a "kollektív nyilatkozat" kritikája nem a tényeken alapul. Állításai tételesen cáfolhatók. Így megtéveszthették azokat a jóhiszemű értelmiségieket, akik azt kézjegyükkel látták el, és azonosultak a benne foglaltakkal. Nem elutasítva a külső bírálat jogát, úgy véljük, hogy egy szervezetet csak belülről, demokratikus úton lehet megújítani. Ennek a belső megújulásnak minden lehetősége adott volt az 1991-es tisztújításkor, adott volt az 1992-es világtalálkozón, és adott ma is. Akik ma bírálják bennünket, azok a fent említett találkozóktól tüntetően távol tartották magukat. Kétségeiket hangoztatták az újabb "magyarkodó sereglés" miatt. Messziről fogalmazták meg kérdéseiket, hogy: miért nem pártarányok szerint áll föl az elnökség. Most pedig a pártatlanságot kérik rajtunk számon.

Több ezren vállalták a sok tízezer kilométeres utat akkor és később is, hogy legitim vezetőket válasszanak maguknak. Mások politikai finnyosságukat hangoztatva – a szervezők meghívása ellenére – a szomszéd utcából nem jöttek el a magyarság ügyét képviselni. Most ők kívánják kívülről megreformálni a szervezetet.

A Magyarok Világszövetségébe bárki beléphet, mint ahogyan azt sokan teszik napról napra. Nyolcszáznegyvenezer tagunk állásfoglalásával szemben ötven megtévesztett ember bírálatának mekkora lehet a súlya?

Vagy a kétségtelenül impozáns listával szemben mi vonultassunk fel legalább ilyen figyelemreméltó névsort? Nézzük csak, kiket is tudnánk tagjaink közül felvonultatni...? Teller Edét, Lipták Andrást, Berényi Dénest, Tempfli Józsefet, Duray Miklóst, Sütő Andrást, Zabolay Csekme Évát, Tőkés Lászlót, Dobos Lászlót, Szokolay Sándort...?

Kezdjünk nyilatkozatháborúba? Eddig sem tettük, ezután sem tesszük ezt. A napi feladatok – többek között éppen az alapszerződések nyomasztó gondja – nem engedik ezt.

A Magyarok Világszövetségének s vezetőinek bírálatakor szinte minden esetben fölmerülnek a pénzügyek. Ezek azok a rágalmak, amiket igazolni sem kell. Csak mondogatni. Hátha elhiszi valaki. Válaszunk eddig is és most is az, hogy állunk bármilyen pénzügyi vizsgálódás, gazdasági átvilágítás elé. Ahogyan gazdálkodásunkban, pénzügyeinkben eddig sem találtak semmilyen eljárásra okot adó tény, biztosak lehetünk, hogy ezután is így lesz.

A magyarok világtalálkozóján

Fotó: Isza Ferenc